

SLOVENE

Naročnina mesečno
18 Lir, za inozem-
stvo 31.50 Lir - ne-
deljska izdaja ce-
loletno 34 Lir, za
inozemstvo 65 Lir.
Ček. rač. Ljubljana
10.650 za naročnino
in 10.349 za inserate.
Podružnica:
Novo mesto.

Abbonamenti: Mese
18 Lire. Estero, me-
se 31.50 Lire. Edi-
zione domenica, an-
no 34 Lire. Estero
65 Lire. C. C. P.:
Lubiana 10.650 per
gli abbonamenti,
10.349 per le in-
serzioni.
Filiale:
Novo mesto.

Izključna pooblaščenka za oglaševanje italijanskega in tujega
izvora: Unione Pubblicità Italiana S.A., Milano.

Uredništvo in uprava: Kopitarjeva 6, Ljubljana.
Redazione, Amministrazione: Kopitarjeva 6, Lubiana.
Telefon 4901-4905.

Concessionaria esclusiva per la pubblicità di provenienza italiana
ed estera: Unione Pubblicità Italiana S.A., Milano.

Izhaja vsak dan zjutraj razen ponedeljka in dneva po prazniku.

Vojno poročilo št. 965 Živahni letalski boji

30 nasprotnih letal uničenih - Uspešni
boji v Fezzanu in južnem Tunisu

Glavni Stan Italijanski Oboroženih Sil ob-
javlja:

Včeraj se je občutno pomnožilo sovražno de-
lovanje nad libijskim nehom. Močne skupine
so prestregli oddelki nemških lovcev, ki so v po-
novnih živahnih bojih zbili 28 strojev, med njimi
množico težkih bombnikov.

V Fezzanu so naši saharški oddelki ugod-
no vzdržali spopade s sunki nasprotnih mehanizi-
ranih skupin.

Močni sovražni sunki so bili ponovno odbiti
na južnem odseku tuniškega bojišča, kjer so
imele napadajoče čete znatne izgube.

Sovražna letala so bombardirala Sfax: uni-
čenih je bilo dve letali, eno od našega protile-
talskega topništva, drugo pa od naših lovcev; en
pilot je bil prijet.

V nekem nastopu proti pomorskim ciljem so
nemški lovci zadeli in poškodovali dve ladji, med
katerimi je bila ena vojna ladja.

Iz nastopov zadnjih dni se dvoje naših letal
ni vrnilo na svoja zadnja oporišča.

Hitlerjev glavni stan, 15. januarja. Nemško
vrhovno poveljstvo objavlja:

Težki obrambni boji na južnem odseku
vzhodnega bojišča se z nezmanjšano srčnostjo na-
daljujejo.

Na odseku pri Stalingradu se nemške
čete branijo v zagriženih bojih proti nadaljnjim
težkim sovražnim napadom. Uničenih je bilo 75
sovjetskih tankov, od tega 35 pri Stalingradu.

Tudi pri Velikih Lukah so izpodleteli
sovražni napadi.

Jugovzhodno od Ilmenskega in južno od
Ladoškega jezera so bili Sovjeti v tridnih bojih
odbili.

En nemški armadni zbor je v zadnjih treh dneh
uničil 141 sovražnih tankov.

Letalstvo je podnevi in ponoči podpiralo ko-
penske oddelke. Sovražnik je pri štirih lastnih iz-
gubah zgubil 67 letal.

Pri poživilnem letalskem delovanju v Li-
biji so nemška lovska letala v sridnih letalskih
bojih sestrelila 28 letal.

Močni sovražni sunki v južnem Tunisu
so bili pri težkih izgubah za sovražnika odbiti.

Pri nekem letalskem napadu je izgubil sovra-
žnik dvoje letal.

Nemška hitra bojna letala so v pristanišču
Boni poškodovale en rušilec.

Po bombnem napadu na neko sovražno letal-
sko oporišče, so bili ugotovljeni obširni požari.

Berlin, 15. januarja. AS. Iz vojaškega vira se
je izvedelo, da je v ofenzivni bitki, ki poteka te
dni med Kavkazom in Donom, neka nemška napa-
dalna skupina zavzela več krajev.

Po točnih zadetkih nemškega topništva, ki

je hitro prisililo k molku sovjetske protitankov-
ske topove, je 15 nemških tankov prešlo v napad,
zlomilo sovražni odpor in zadalo nasprotniku težke
izgube. Pri teh bojih so pustili rdeči na bojišču
500 mrtvih ter 22 bojnih voz.

Berlin, 15. januarja. AS. Na srednjem in se-
vernem odseku vzhodnega bojišča so nemški lovci
včeraj sestrelili 39 sovražnih letal. Med temi zračni-
mi boji ni bilo zgubljen niti eno nemško lovsko
letalo. Tudi v Severni Afriki so nemški lovci do-
segli lep uspeh. Posrečilo se jim je zbiti 13 angle-
ško-ameriških letal. Med njimi je bilo mnogo velikih
bombnikov.

Hudi boji na vzhodnem bojišču

Sovjetski napadi na jugu, pri Stalingradu ter pri Ilmenskem in Ladoškem jezeru so bili gladko odbiti
75 sovjetskih tankov uničenih

Zgodovinska povezanost Italije in Nemčije

Berlin, 14. jan. AS. »Nazional-Zeitung« piše
o podrobnostih v zgodovinskem razvoju Italije in
Nemčije. Poudarja zlasti, da se je narodno zedi-
njenje v obeh državah izvedlo ob enakih težavah
ter ob istih pojavih. Po prikazu dogodkov v pre-
teklih stoletjih, pripominja list, mlade italijanske
in nemške generacije, ko gledajo na preteklost, ne
morejo doumeti, da sta rimski imperij in rajh v
srednjem veku propadla in postala skupek majh-
nih držav. O tem ptemišljajoč pa morata oba mlada
naroda usmeriti odločno svoje mišljenje k sedaj-
nosti, ki s tisoč glasov kliče k zedinjenju in po-
zabitvi starih dogodkov. Iz zgodovine treh pun-
skih vojn so se Italijani naučili, da se zmaga do-
seže samo po dolgih borbah, ne mence se za
spremembe v dogodkih vojne in z ohranitvijo trd-
ne vere v narodno poslanstvo. Bitki pri Kanah je
sledila bitka pri Zami. V 14 letih se je sreča

orožja obrnila in iz premagane vojske so se dvig-
nile legije, ki so si priborile večno slavo. V Ita-
liji majhnih monarhij se je spomin na te legije,
ki so osvojile svet, začasno zabrisal, toda nikoli
ni popolnoma izginil iz spomina dedičev in na-
slednikov Rima. Ta spomin živi in bo živel, do-
kler bodo obstajali Italijani, ki verujejo v poslan-
stvo Rima. Skozi temine časov se je ohranila vera
v italijansko edinstvo in nemško edinstvo do dan-
es in sedaj je močnejša ko kdaj prej. Obe dr-
žavi, ki sta dobili v dogodkih svoje notranje po-
litike in po krivihah mirovnih pogodb tudi pobudo
za rešitev svojih velikih narodnih vprašanj in ki
sta našli v svojih voditeljih utelešenje svojih viso-
kih smotrov, sta danes na bojiščih ter ju vzpo-
bujajo enaki spomini ter sta odločni zaperstaviti
se in premagati vse nevihte.

Italija odstopila Kitajski svoje posebne pravice

Rim, 15. jan. AS. Italijanska vlada je 11. Janu-
arja sporočila kitajski narodni vladi, da je zvesta
tisti prijateljski in razumevalski politiki, ki je do-
bila stvarnega izraza v čl. 2 pogodbe o prijatelj-
stvu in trgovini med kraljevino Italijo in kitaj-
sko republiko z dne 17. novembra 1928 ter v celi
vrsti naslednjih dejanj, sklenila v načelu vrniti
svoje koncesije in odrediti se posebnim pravicam,
ki so jih dozdaj uživali njeni podaniki na Kitaj-
skem. Italijanska vlada je prepričana, da bo ta

njen sklep ojačil vezi sodelovanja med obema dr-
žavama ter da bodo zaradi njega odnosi med
Italijo in narodno Kitajsko vedno bolj prijateljski
na obojestransko korist. Italijanska vlada je po-
sežno vesela, da ta njen prijateljski sklep sovpa-
da z dnevom, ko se narodna Kitajska pod vod-
stvom svojega poglavarja, predsednika Vangčingveja
postavlja ob bok japonskemu zavezniku in osnim
državam v boju zoper skupnega nasprotnika.

»Dokazila o nasprotnikovih bedastocah«

London, 15. jan. AS. Včerajšnja »Dokazila o
nasprotnikovih bedastocah« pravijo:

London: »Daily Express« z dne 18. decembra
piše pod naslovom »Mussolini odstavil Bastice«
tole: Mussolini je odstavil generala Bastice, fa-
šistovskega poveljnika v Libiji ter generala Viktorja
Ambrosija, načelnika glavnega stana italijan-
ske vojske. Duce naj bi bil to storil po nasvetu
nemških militaristov, da bi svoje vrhovno po-
veljstvo rešil generalov, ki jih preveča breznačel-
na miroljubnost.

Radio London: Neki dopisnik pri zavezniškem
vrhovnem poveljstvu v Afriki poroča o navodilih
za vdajo, ki so jih dobili Francozi pri ujetem ita-
lijanskem častniku. Navodilo pravi: Naročite svo-
jim ljudem, naj izpraznijo puške, naj vstanejo kaj
belega na konec cevi in naj vzdignejo roke.

Trdna odločenost Madžarske

Budimpešta, 15. jan. AS. Angleška in ameriška
propaganda, piše »Pester Lloyd«, si umišlja, da bi
mogla vplivati na madžarsko ljudstvo in spre-
meniti njegovo stališče. Madžari dobro poznajo zlo-
činske angleške in ameriške načrte. Angleži in
Amerikanci bi ob svoji zmagi obudili od mrtvih
Malo zvezo na škodo Madžarske. Zato Madžari
vedo, kako naj se ravna. Nikdar ne bodo mogli
sodelovati s protivropsko politiko Anglije, za-
radi katere se je ta zvezala z boljševidom proti
evropski omiki. Prav je, če enkrat za vselej po-
novimo, da misli madžarsko ljudstvo še naprej
neomajno korakati ob boku osnih držav, ker ve
da je na pravi poti in ker se zaveda, da izpol-
njuje svojo zgodovinsko nalogo, to je, da brani ev-
ropsko celino zoper boljševiško divjaštvo. Zaradi
tega boja se madžarsko ljudstvo strinja zgrinja
okoli svojih poglavarjev, ki ga peljejo po poti ve-
ličine in blaga.

Neredi v Boliviji

Buenos Aires, 15. jan. AS. Novi veliki neredi
so te dni izbruhnili v rudarskih okrajih Bolivije,
kjer se nahaja ameriško vojaštvo. Do tega stanja
je prišlo, ker so se bolivijski rudarji uprli, da bi
prišli njihovi rudniki pod nadzorstvo ameriških
tehnikov ter strokovnih delavcev. Komaj so iz-
bruhnili nemiri, so že bolivijske oblasti dovolile,
da lahko ameriške čete vderejo v to področje ter
preprečijo še hujše neredi. V pokrajini Huanumi,
kjer so bili neredi posebno hudi, je prišlo do spo-
padov med ameriški vojniki ter rudarji. Ker se
rudarji ne morejo upreti sili orožja, so začeli s
pasivno resistenco in nočejo izkopati tolikšne dne-
vne količine rude, kakor jo zahtevajo ameriški
tehnik.

Slovaška delegacija v Sofiji

Sofija, 15. jan. AS. Danes bo prispela v So-
fijo slovaška gospodarska delegacija na pogo-
vore o slovaško-bolgarski trgovski izmenjavi v
letu 1943.

Pomen narodne Kitajske

Peking, 15. jan. AS. Važnost, ki jo igra se-
verna Kitajska pri nadaljevanju sedanje vojne za
Veliko Azijo, je bila poudarjena v radijskem go-
voru glasnika političnega sveta severne Kitajske
Yang Ji Tanga, ki je poudaril, da bo severna Ki-
tajska v sedanjem sporu velika dobaviteljica suro-
vin. V ta namen je treba v največji meri pospe-
šiti vse vire, na katerih je bogato to ozemlje. S
tem bo severna Kitajska poplačala odkrito japo-
nsko sodelovanje, ki se je pokazalo pri odstopu
njenih posebnih pravic na Kitajskem. Nato je go-
voril o pomenu vojne, ki bo dovela do celotne
izločitve angleško-ameriškega vpliva ne le iz Ki-
tajske, marveč iz cele vzhodne Azije. Japonska
si je v prvem letu vojne zagotovila proti svojim
sovražnikom nepremagljive postojanke. Tudi in-
dustrija na severnem Kitajskem napreduje, pa se
bo morala še bolj razviti in čim več izdelovati.

Velikodušnost kmetov v Bački

Budimpešta, 15. januarja. AS. Kmetijci v Bački,
ki so dobili denarne nagrade za napredek v kme-
tstvu, zlasti za dosežene uspehe pri žetvi, so s
spontano plemenito gesto naklonili te vsote dru-
žnam vojakov, ki se bore na vzhodnem bojišču.
Izjavili so, da je povečanje žitnega pridelka, zlasti v
vojnem času, prva dolžnost od vseh kmetov. To
plemenito dejanje so začeli takoj posnemati tudi
številni madžarski kmetje, ki so prejeli nagrade od
kmetijskega ministrstva.

V Londonu zopet pišejo o drugem bojišču

Stockholm, 15. jan. AS. Iz Londona poroča-
jo, da je »Evening Standard« danes ponovno začel
prati: o drugem evropskem bojišču, zatrjujoč, da
je to edina možnost za zavezništvo, ki hočejo pre-
magati Os in dobiti vojsko. Angleško javno mnenje
pa se ne strinja s tem, ker so mnogi optimisti, ki
mislijo še vedno, da bi bila sprožitev drugega bo-
jišča v Evropi možna, na drugi strani pa je zo-
pet zelo mnogo preživetstva, ki je skeptično v
tem pogledu, ker se zaveda velikanskih težkoč,
ki ti jih prinese drugo bojišče.

Anglija še nima uspešnega orožja za boj proti podmornicam

Rim, 15. januarja. AS. V svojih včerajšnjih
izdajah se londonsko časopisje vrača k vprašanju
podmorniškega vojskovanja in o njem piše
bolj vznemirljivo kakor doslej. Med drugim piše,
da Anglija še vedno ni dovolj oborožena, da bi
učinkovito mogla odstraniti nevarnost. »Nemčija«
pišejo angleški listi, »razpolaga z nad 500 pod-
mornicami in v svojih ladjedelnicah zgradi vsak
dan eno novo.«

»Daily Mail« piše: »Potekli so trije meseci,
odkar je angleška vojna vlada ustanovila poseben
odbor za vojskovanje proti podmornicam. Kaj pa
je ta odbor doslej storil? Boleča resnica je, da
se nam ni posrečilo potopiti niti majhnega dela
podmornic in da jih ima Nemčija vedno več. Dol-
go ne smemo več čakati.«

»Daily Express« svetuje vladi, naj takoj uka-
že delati nove hitre ladje, ki bi bile primerne
za boj s podmornicami. Treba je opustiti vsa na-
sprotovanja proti temu. Tudi mi moramo pre-
vzeti tiste načine v izdelavi ladij, kakor se je
zanje odločil Hitler, da je pospešil izdelavo.

Košakova izjava v Berlinu

Berlin, 15. jan. AS. Pri sprejemu v čast hrvat-
skemu finančnemu ministru Košaku je imel nem-
ški finančni minister pozdravni nagovor, na kate-
rega je odgovoril hrvatski minister, ki je izjavil,
da je ponosen na mesto, katerega zdaj zavzema
Hrvatska kot članica nove evropske organizacije,
ki izpolnjuje svojo zgodovinsko nalogo za obram-
bo evropske celine. Nemški minister je v svojem
govoru omenil, da se je Hrvatska takoj spočetka
postavila na stran osnih sil v gigantski borbi, v
kateri se bo izoblikovala nova Evropa.

Domača vlada v Tunisu

Tunis, 15. januarja. AS. V namen, da bi prilag-
odil življenje sedanjim okoliščinam, je tuniški bej
sestavil vlado, v katero je podelil znane tuniske
osebnosti. Za ministrskega predsednika je bil ime-
novan M. Ahmed Senik, ki bo pristojen za trgo-

vino, obrt, gospodarstvo, za notranjega ministra je
bil imenovan dr. Materi, dober poznavalec tuni-
škega vprašanja in narodnih stremenj, pravosodni
minister je postal Salah Farhad, ki naj reformira
tunisko pravo. Ahmed Senik je dejal zastopnikom
tiska: Če naj bo uspešno delo, katerega smo začeli,
nam morajo pomagati vsi Tunizani po volji našega
suverena, da bi čimbolj izboljšali tuniskemu ljud-
stvu njegov gospodarski, politični in socialni po-
ložaj.

Zimska oprema nemških vojakov

Berlin, 15. jan. AS. Po izkušnji iz prejšnje zi-
me je nemško vrhovno poveljstvo posebno močno
in toplo opremilo vojake, ki se borijo na vzhod-
nem bojišču. Nova obleka ter oprema je narejena
tako, da vojskujoče se čete kolikor mogoče malo
čutijo ostrino zimskega podnebja. Vsak vojak je
tako dobil močne škornje, krznenе ovijalke, hla-
če iz nepremočljivega blaga ter široke plašče, ki
jih ščitijo pred vetrom in snežnim viharjem. Ti
plašči so izdelani tako, da ščitijo tudi tiste dele
obraza, ki morajo biti vedno odprti ter imajo tudi
kapuce, ki se jih vojniki lahko poslužijo, kadar
je treba. Vojakom so bile razdeljene tudi močne
rokavice. Nova oprema je bila proučena in izde-
lana tako, da ne škoduje vojakom in četam pri
gibanju ter jim ne preprečuje vida in sluha.

Boji na Kitajskem

Tokio, 15. jan. AS. Glavni cesarski stan spo-
roča, da je bilo v Tapihvi blizu province Hupen
uničenih v drugi polovici decembra okoli 50.000
čungkingških vojakov pod poveljstvom generala
Litsungiena, ki je poveljnik petega kitajskega voj-
nega okrožja. Po dosedanjih poročilih so bile uni-
čene važne strateške postojanke, Kitajci so imeli
6500 mrtvih, 1500 ujetih, poleg tega je bilo zaple-
njenih 9 topov in mnogo vojnega gradiva.

Millanove težave

Tetuan, 15. januarja. AS. Angleški minister za
Severno Afriko Mac Millan je izjavil, da Anglija
kakor tudi Združene države upata in računata na
bližnji sporazum med francoskim generalom De
Gaulleom in Giraudom. Mac Millan pa je priznal,
da bo potrebna diplomatska priprava, preden se
bosta mogla sestati Giraud in De Gaulle. Mac
Millan je naravno zagovarjal judovske koristi in
ukrepe, ki morajo biti sprejeti v francoski Afriki
v njihov prid, kajti drugače ni mogoče zadostiti
želji Združenih držav ter Anglije. Mac Millan je
dodal, da zavezniške vlade lahko priznajo le pre-
hodno in dejansko stanje sedanjega francoskega re-
žima v francoski severni in zahodni Afriki in da
ne bo mogla dobiti popolnejšega priznanja nobena
vlada, ki bi se ustanovila na podlagi sporazuma
med Giraudom in De Gaulleom.

Naročajte »Slovenca«!

Zanimiva angleška priznanja

Rim, 15. januarja. AS. Angleški radijski kome-
ntar Bartlett je izpovedal včeraj nekaj zanimivih
priznanj o vojaškem položaju. Govoreč o sedanjem
stanju na vzhodnem bojišču je angleški komentator
dejal: ne smemo pozabiti, da so imeli Sovjeti
ogromne izgube. Priznati je treba, da imajo Nemci
v rokah vse glavne železniške zveze v državi. Ne-
kega dne, ki ni več daleč, se bo morala sovjetska
ofenziva ustaviti. Nikakih znakov ni, ki bi kazali,
da bi mogla Nemčija na vzhodnem bojišču doživeti
zlom. Nasprotno, Nemci bodo bodoče mesece za-
dali nove težke udarce rdeči armadi.

Tudi angleška revija »Sphere« kritizira sovjet-
sko propagando, ki sporoča, da so rdeče čete
zavzele nekaj nemških postojank. Iz poročil, ki jih
imamo o bitki na vzhodnem bojišču tako pripo-
minja list — izhaja, da so ti kraji še zelo blizu
bokov nemške armade. Ista revija tudi kritizira
sovjetske astronomske številke o izgubah nemške
vojske. List upravičeno pripominja, kako morajo
imeti Sovjeti tako natančne podatke o nemških iz-
gubah, ko pa se vršijo srditvi boji na tisoč milj
dolgem bojišču. Za nas Angleže so sovjetske šte-
vilke nereshljiva uganka.

Chiaramenti ed aggiunte all'ordinanza per gli stranieri nella provincia

Pojasnila in dodatki k naredbi za tujece v pokrajini

Diamo il testo di un'importante ordinanza, emanata dall'Alto Commissario, e che sarà pubblicata nel prossimo numero del Bollettino Ufficiale per la Provincia di Lubiana:

Art. 1.

I termini indicati all'art. 25 dell'ordinanza del 11 dicembre 1942-XXI, n. 228, per le persone al 1° gennaio già si trovavano nella Provincia, sono prorogati al 31 marzo 1943-XXI per gli adempimenti da prestarsi:

- a) da coloro che siano in possesso della cittadinanza di altro stato;
- b) da coloro che si siano trasferiti nella Provincia posteriormente all'11 aprile 1941-XXI;
- c) dagli apolidi, salvo che trattisi di persone che possedessero la cittadinanza dell'ex stato jugoslavo.

Art. 2.

I termini indicati agli articoli 26, 27 e 28 dell'ordinanza 11 dicembre 1942-XXI per gli adempimenti da prestarsi da terzi, relativamente alle persone indicate nell'articolo precedente ed ai rapporti di ospitalità, di servizio o di cessione di immobili costituiti anteriormente al 31 marzo 1943-XXI, sono conseguentemente prorogati al 1° aprile 1943-XXI.

Gli adempimenti vanno riferiti alla situazione esistente al 31 marzo 1943-XXI.

Art. 3.

Sono sospesi ad ulteriori disposizioni i termini per gli adempimenti da prestarsi da parte e relativamente alle persone che pur non possedendo gli altri requisiti richiesti all'art. 2 dell'ordinanza del 11 dicembre 1942-XXI, n. 228, fossero residenti e si trovasse, alla data dell'11 aprile 1941-XXI, nei territori annessi al Regno col R. Decreto-Legge 3 maggio 1941-XXI, n. 291.

Art. 4.

Non si considerano stranieri, agli effetti previsti dall'ordinanza 11 dicembre 1942-XXI, ancorché si trovino nelle condizioni previste all'art. 1° dell'ordinanza stessa, la moglie non separata ed i figli minori conviventi di coloro che si trovino nel-

le condizioni stabilite all'art. 2° della medesima ordinanza.

Art. 5.

La presente ordinanza entra in vigore il giorno della sua pubblicazione nel Bollettino Ufficiale per la Provincia di Lubiana.

Objavljamo besedilo važne odredbe, ki jo je izdal Visoki komisar in bi bo objavljena v prihodnji številki Službenega lista za Ljubljansko pokrajino:

Čl. 1. Določbe iz člena 25 odredbe z dne 11. decembra 1942-XXI št. 228 se za osebe, ki so 1. januarja že bile v pokrajini podaljšujejo do 31. marca 1943-XXI zaradi prikladne izpolnitve: a) za tiste, ki že imajo državljanstvo kakšne druge države; b) za tiste, ki so prišli v pokrajino po 11. aprilu 1941-XXI; c) za tiste, ki so brez državljanstva, razen če gre za osebe, ki so imele državljanstvo bivše jugoslovanske države.

Čl. 2. Določbe členov 26, 27 in 28 naredbe z dne 11. decembra 1942-XXI, ki jih izpolnijo izpolnitve, morajo poskrbeti tretje osebe, to je osebe, ki so navedene v predhodnem členu in v gostinskem razmerju v službenem razmerju, ali pa v stanju odstopa nepremičnin predhodno 31. marca 1943-XXI se tako podaljšujejo do 1. aprila 1943-XXI. Izpolnitve se bodo nanašale na položaj, kakor bo obstojal 31. marca 1943-XXI.

Čl. 3. Odločene so nadalnje določbe in roki za izpolnitve od strani oseb, ki dani niso posestvalci zahtevke iz člena 2 naredbe z dne 11. decembra 1942-XXI št. 228, ki so bivalne ali pa so se dne 11. aprila 1941-XXI nahajale na ozemlju, ki je bilo priključeno s kraljevskim zakonskim ukazom z dne 5. maja 1941-XXI št. 291.

Čl. 4. Ne smatrajo se za tujece po učilih, predvidenih z naredbo z dne 11. decembra 1942-XXI, dani spadajo pod določbe člena 1 iste odredbe, žena, ki ni ločena in mladoletni sinovi, bivajoči s tistimi, ki spadajo pod določbe člena 2 omenjene naredbe.

Čl. 5. Ta naredba stopi v veljavo na dan objave v Službenem listu za Ljubljansko pokrajino.

svojem zaupniku ali pa po gostitelju, ki ga oskrbuje. Kadar pa je ovira odstranjena, se mora tuje predstaviti osebo, da potrdi podano prijavo.

O podani prijavi bo oblast, ki jo je sprejela, izdala posebno potrdilo, ki je dokazilo opravljeni dolžnosti.

Poleg obvez, ki jih imajo tuji, imajo obveze tudi tisti, ki so v posebnih razmerjih z njimi.

Tako morajo hotelirji in tisti, ki vodijo vzgojne zavode, naučne zavode in zaklonske, razne bolnišnice in oskrbovališča, civilne ali verske skupnosti, tisti, ki dajejo bivališča za plačo, tako n. pr. stanodajalci, opozoriti tuja k dolžnosti, ki jih ima, da stori prijavo in zato morajo nadzirati, da tujece izjavo poda, ker morajo zahtevati, da jim tujece 24 ur po sprejemu na bivanje, izroči potrdilo, izdano od oblasti in ki se vpiše v spisek oseb, ki v hiši ali stanovanju bivajo.

Ce pa tujece ne predloži potrdila, tedaj morajo te osebe same isto oblast o tem obvestiti v 24 urah.

Tisti, ki sprejemajo tujece v lastno odvisnost kot nameščence, delavce, služabnike itd., morajo prav tako splošne podatke v treh dneh po sprejemu v službo, sporočiti oblasti, kadar pa tujece zapusti službo, morajo v 24 urah sporočiti nehanje službenega razmerja. Vendar pa je treba ugotoviti, da taka prijava službovalca, ki sprejme tuja v službo, ne razbremeni slednjega od obvez, da mora stori lastno prijavo.

Nazadnje mora sleherni, ki pod kakršnimi koli naslovom tujece daje v last ali v izrabo nepremičnine, mestne ali podeželske v pokrajini obvestiti o tem oblast v 10 dneh.

Zgoraj omenjene odredbe se izvajajo od 1. januarja.

Ostaja še, da se uredi položaj tistih, ki so bili poprej pod določbami, zgoraj omenjenimi in zato skrbje členu od 25 do 28 iz tretjega poglavja naredbe z dne 11. decembra 1942-XXI št. 228.

Predvsem se bodo tuji, ki se nahajajo v pokrajini, morali opremiti s potnim listom ali pa z drugim dokumentom prav iste veljave za identifikacijo, iz katerega izhaja položaj državljanstva.

Tak dokument mora biti izdan od oblasti države, kateri tujece pripada in če gre za osebo brez državljanstva, od tiste države, kjer ima stalno bivališče. Ti se morajo predstaviti oblasti, da podajo izjavo o bivanju.

Rok za opremo z dokumenti o identiteti in za prijavo je bil podoljšan s členom 1 naše gornje naredbe do 31. marca, za tiste, ki so državljani kakšne tuje države ali brez državljanstva, pa naj bo rok njihovega bivanja v pokrajini kakršen koli. Treba je ugotoviti, da so državljani tuje države tudi tisti, ki so do aprila 1941 imeli jugoslovansko državljanstvo in so nato pridobili državljanstvo kakšne druge države (nemško, hrvatsko, madžarsko itd.).

Prijave in sporočila za vodenje registra prebivalstva

Da se izognejo zagroženim globam, opozarjamo občane, družinske poglavarje in poglavarje zajednice na naložene jim in spodaj navedene dolžnosti glede prijav in sporočil, ki jih morajo vlagati pri anagrafskem uradu zaradi pravičnega vodenja registra prebivalstva, ki je uveden v vse občine pokrajine od 1. avgusta 1941-XXI dalje z naredbo Visokega komisarja z dne 12. avgusta 1941-XXI št. 84.

1. Spremembe stalnega bivališča

Kdokoli se doseli v občino iz druge občine te pokrajine ali iz druge pokrajine Kraljevine ali iz inozemstva z namenom, da bo v njej stalno bival, mora to prijaviti anagrafskemu uradu najpozneje v 10 dneh po doselitvi.

Prav tako se mora odjaviti pred svojim odhodom pri tem uradu, kdor se izseli v drugo občino te pokrajine ali v drugo pokrajino Kraljevine ali v inozemstvo z namenom, da se tam stalno naseli.

2. Spremembe v sestavi družine ali zajednice

Vsak družinski poglavar ali poglavar zajednice mora v 10 dneh prijaviti mestnemu anagrafskemu uradu vsako spremembo v številu članstva družine ali zajednice, če te spremembe niso posledica ženitev, rojstev ali smrti.

Enake prijave kakor družinski poglavarji (na isti način in v istih rokih kakor ti) morajo napraviti tudi uprave, uradi in javne ustanove (civilne in vojaške), tudi one z avtonomno ureditvijo, ter javne in privatne ustanove, ki so podvržene državnemu skrbstvu, nadzorstvu in pregledu, čijih vzdrževanje podpira država s

Osebe, ki nimajo državljanstva, so predvsem tisti, ki do aprila 1941. leta niso imeli nobenega državljanstva ali pa so imeli državljanstvo ki ni bilo jugoslovansko, in so ga potem izgubili, kakor recimo Poljaki.

Zatiste pa, ki so imeli do aprila 1941 jugoslovansko državljanstvo ali ki med tem niso pridobili nobenega tuje državljanstva, napravijo uredbo z dne 11. dec. 1942-XXI št. 228 zelo važno distinkcijo. Če so namreč ti bili rojeni ter pristojni do 11. aprila 1941-XXI na ozemlju ki je bilo priključeno italijanskemu kraljevstvu ter so poleg tega prebivali 15 let na tem ozemlju in so tudi tukaj prebivali ob tem času, se ne smatrajo kot tuji; v vseh drugih slučajih pa so zanje obvezne uredbe za tujece.

V tem oziru se je zgodilo v mnogih slučajih, da je mož ozir. oče bil prišel med domačine in torej ni pripadel odgovarjajočim uredbam glede tujecev, med tem ko se žena in mlajši sinovi lahko padli v iste pogoje (recimo, ker so bili druge rojeni). S členom 4 nove uredbe, ki smo jo zgoraj prinesli, pa se natečeje določa, da neločena žena (zakonito ali dejansko) ter mlajši sinovi, ki prebivajo skupaj s tistimi, ki se nahajajo v preloženih pogojih s členom 2 naredbe 11. dec. lanskega leta št. 228, se ne morejo smatrati kot tuji, tudi če so rojeni na ozemlju, ki je bilo priključeno italijanskemu kraljevstvu in niso bili pristojni in stalno bivaajoče že 15 let ter bi se nahajali tukaj v času okupacije. To pojasnilo ima svoj izvor v smislu za družinsko skupnost, in ob odzelo skrb precejšnjemu številu oseb, ker gre tukaj za interpretacijsko normo, je jasno, da se to mora smatrati v veljavi že od 1. jan., ko je stopila v veljavo ta odredba.

Pri rednem položaju tistih, ki so imeli do aprila 1941. jugoslovansko državljanstvo in niso med tem pridobili državljanstva kakšne druge države, ter imajo pogoje, ki jih predvideva čl. 2 uredbe z dne 11. decembra 1942-XXI št. 228 nova uredba Visokega komisarja navaja še drugo važno pojasnilo. V veljavi ostane, kar se tiče učinkov naredbe, ter dokler ne pride vmes zakon o državljanstvu, ki jih lahko pripusti, v večjem ali manjšem obsegu, k italijanskemu državljanstvu, razlikovanje med tujem in netujem; v novi uredbi pa se uvaja znatna razlika kar se tiče obveznosti prijave ali pa pojasnila glede bivanja: za tiste, ki so se priselili po italijanski okupaciji, je rok podaljšán, kakor tudi za druge tujece do 31. marca; za druge, to je za tiste, ki so že bili stalno bivaajoči v pokrajini v času okupacije, je ta obveznost prekinjena do nadaljnjih ukrepov.

Glede na zgoraj navedeno podaljšanje, ki je bilo uvedeno z ozirom na težave, ki so nanje naletele mnogi zaradi preskrbe istovetnostnih dokumentov, je prav tako podaljšana stopitev v veljavo čl. 26, 27, 28 III. poglavja (začasne določbe) uredbe z dne 11. dec. 1942-XXI, 22, in sicer v smislu novih določb. To zadeva hotelirje in tiste, ki načelujejo učnim zavodom, zavetiščem, oskrbovališčem, civilnim ali verskim občestvom in ki na splošno dajejo stanovanje za mezdo, medtem ko morajo izpolnjevati od zdej naprej, kar je predpisano in zgoraj pojasnjeno pri konfrontiranju oni, ki so prišli v pokrajino od 1. januarja dalje — in za te tujece ni podaljšán noben rok in uredba je zanje že v veljavi; prav tako bodo morali izpolniti vse obveznosti pri konfrontiranju tujecev, ki jih določa čl. 1. nove uredbe le od 1. aprila t. l. dalje. Pri tem bodo morali seveda vzeti za podlago položaj svojih gostov ob 31. marcu. Ne bodo pa imeli nobene obveznosti kar se tiče oseb, ki jih omenja čl. 3. nove uredbe, dokler ne bodo izdani novi ukrepi.

Enako tisti, ki najamejo po 1. januarju v lastno službo tujece, ki so prišli po tem datumu v pokrajino, morajo sporočiti oblastem ta najem v roku treh dni ter v roku 24 ur po prestopu službe. Za tujece pa, ki so se 1. januarja že nahajali v pokrajini, se bo prijava morala narediti 1. aprila, seveda za tiste, ki so se v službi ali pa so jo opustili 31. marca. Za tiste pa končno, ki jih navaja čl. 3. nove uredbe, ne obstoji nobena obveznost, dokler ne pridejo že omenjeni novi ukrepi.

In končno tisti, ki so oddali pred 31. marcem t. l. v last ali v uporabo nepremičnine, ki leže v pokrajini, kakemu tuju, ki ga navaja čl. 1. nove uredbe, morajo javiti to oddajo 1. aprila, seveda če je oddaja še aktualna 31. marca. Za izvršene oddaje pa je za tujece, ki so prišli v pokrajino od 1. januarja, uredba že v veljavi, kakor je zgoraj pojasnjeno, in se morajo te oddaje prijaviti v 10 dneh oddaje same. Nobena prijava pa se ne zahteva do novih ukrepov zaradi oddaj nepremičnin osebam, ki jih navaja čl. 3. nove uredbe.

Resnično važen problem, ki ga ni tako lahko ostal, ostane še vedno in bo še vedno za mnoge težje: vprašanje namreč o obveznosti za prekrbo istovetnostnih dokumentov v roku, ki je podaljšán do 31. marca, zlasti za tiste, ki so do aprila 1941-XXI imeli jugoslovansko državljanstvo, bili pa pristojni v kraj, ki ni priključen italijanskemu kraljevstvu. Za te morajo izdati istovetnostni dokument oblasti one države, kjer imajo ti sedaj svoje stalno bivališče. Če gretorej za osebe, ki slučajno bivajo v pokrajini,

trajnimi prispevki, kolikor se tičejo sprememb stalnega bivališča njihovih nameščencev.

3. Spremembe stanovanja

Kdor se preseli iz ene hiše v drugo v isti občini, ali iz stanovanja v drugo v isti hiši ali od ene k drugi družini ali zajednici, mora to naznaniti anagrafskemu uradu najdalje v 10 dneh po preselitvi v novo stanovanje.

Neodvisno od te prijave mora oni, ki iz katerega koli naslova upravlja hišo ali stanovanjske prostore, v teku 10 dni od nastopivše spremembe prijaviti pri anagrafskem uradu vse spremembe stanovalcev. V primeru, da se stanovalec priseli iz druge občine, se mora označiti tudi občina, iz katere prihaja. V primeru pa, da se stanovalec izseli v drugo občino, je treba označiti tudi ime te občine.

4. Prijava začasnega pristojnih prebivalcev

Kdor biva začasno v občini, se mora po trimesečnem bivanju v občini javiti anagrafskemu uradu in izjaviti, ali je njegovo bivanje v resnici le začasno.

Vsak družinski poglavar mora prijaviti anagrafskemu uradu osebe, ki po trimesečnem bivanju v občini še žive v njegovi družini oziroma iz nje izstopajo.

Te prijave je treba napraviti v 10 dneh po preteku 3 mesecev začasnega bivanja v občini. Isto prijavo morajo vložiti v istem času poglavarji zajednice za svoje začasne goste.

Za morebitna pojasnila se občani lahko obrnejo na mestni anagrafski urad, Mestni trg št. 23, ob delavnikih od 8—11.

Snežni meteži na Pavlov dan

Ljubljana, 15. jan.

Danes 15. januarja goduje sv. Pavel pušcavnik, ki ni sicer med vremenskimi pratikarji zaznamovan kot kak mejniki, toda je v toliko pomemben, da je prav za Pavla Pušcavnika Herschel napovedal sneg. Čez deset dni bo sv. Pavel, apostol, ki je pri vremenarjih poznan kot mejniki, da se zima takrat rada preobrne, navadno na boljše, tu in tam celo na slabše, da šele nato pritise pravcati mraz in prava zima zagospodari, toda na ta dan se navadno že berači povprašujejo, tolažec se: »Danes je sv. Pavel, ki zimo obesi na kavelj«. — »Drug drugega berač že sprašuje, kje da je zimo prestal.«

Zadnje dneve je bilo kar dovolj snega. Toda ponoči, zlasti pa od 4 jutraj naprej pa se je veala izpod neba silna količina snega. V nekaj urah ga je namelo do 10 cm. v zadnjih 24 urah pa smo dobili do 15 cm nov snežne odeje. Po ravninah je sedaj snežna plast dosegla že višino do 25 cm. Ponekod pa je nanoselo snega celo do pol metra in še več. Iz Kočevskega prihajajo kratka poročila, da so tam zadnje dneve divjali silni snežni viharji in je po gozdovih snega do 1 m visoko. Tudi po notranjskih gozdovih in dolinah je silno mnogo snega. Na Blokah so velik zameti.

Danes jutraj se snežni metež, ki je bil prav silovit zlasti ob prvih dopoldanskih urah od 7 do 9 ure, močno oviral tramvajski promet. Tramvaj je jutraj komaj zmagoval vožnjo in so ljudje morali potrpežljivo čakati na vsak voz. Mestni delavci so že zgodaj hiteli pospravljati sneg po glavnih cestah in po glavnih prometnih točkah, posebno na raznih križiščih v sredini mesta. Živilski trg je danes samotiril in životaril.

a so stalno bivaajoče v drugi državi, se bodo te osebe morale oskrbeti z dokumenti pri pristojnih notranjih ali pa konzularnih oblasteh. Če gre pa, kakor je v to večini primerov, za osebe, ki so se naselile v pokrajini, morajo dostaviti odgovarjajoče občine, ki morajo že zdaj organizirati vse potrebno za izdajanje tovrstnih dokumentov.

Vprašalo se je, če je ta dokument lahko tudi osebna izkaznica. Odgovor je bil negativen, v kolikor osebna izkaznica ne vsebuje omenbe državljanstva. Po drugi strani pa morajo občine biti v stanju, da izdajajo izjave tistim, ki so se naselili v Ljubljanski pokrajini po italijanski okupaciji.

Naa podlagi prijav, ki so jih predložili svoj čas zainteresirani glede uporabe uredbe z dne 4. junija 1941-XXI št. 38, ki je obvezovala vse priseljene, da se prijavijo občini, ter na podlagi čl. 8 uredbe z dne 11. septembra 1941-XXI št. 97, ki je razširjala obveznost prijavljanja tudi na tiste, ki bi dali stanovanje priseljenim osebam, je treba reči, da tisti, ki še niso zadostili tej obveznosti, je prav, da ji takoj zadostijo v svojem lastnem interesu ter se tako izognejo predvidenih sankcij, ki so določene pri prijavljanju tujecev. Za izdajanje potrdil, ki se nanašajo na državljanstvo, bodo občine morale upoštevati vsak koristen dokument, v prvi vrsti potne liste ali pa dokumente o bivšem jugoslovanskem državljanstvu, potrdila o pristojnosti h kakoli občini bivše jugoslovanske države, kajli državljanstvo je bilo tam pogoj za pristojnost. Kar se tiče državnih uradnikov, ki imajo dokumente ali potrdila o pristojnosti v javnih uradih, jim morejo ti uradi izdati potrdilo, ki nudi elemente, ki so razvidni iz osebnostnih podatkov. Tisti pa, ki jim ne bi bilo mogoče dokazati svoje lastno stanje, se bodo morali obrniti na konzulat tiste države, na katerega ozemlju stoji občina, kamor je oseba pristojna, da dobi odgovarjajoče potrdilo. Vsekakor čl. 30, ki grozi s kaznijo zapora dveh mesecev, samega ali pa še zvraven z denarno kaznijo do 5000 lir za tuja, ki bi bili brez predpisanih dokumentov, jemlje tudi v obzir težak slučaj opravičene ovire. Dobro pa je povedati, da nemožnost preskrbeti si istovetnostne dokumente ne opravičuje na noben način tujece, da ne bi prijavil svojega bivališča.

Drugo vprašanje, glede katerega so se zaprosila pojasnila, se nanaša na tolmačenje odločb čl. 2 uredbe z dne 11. decembra 1942-XXI št. 28, in sicer kar se tiče zahteve o dejanski navzočnosti v Ljubljanski pokrajini ali pa na katerem drugem jugoslovanskem ozemlju, ki je bilo priključeno kraljevstvu dne 11. aprila 1941-XXI. Pri tem se navaja primer tistega, ki bi se podal na poslovno potovanje ali na potovanje zaradi družinskih zadev za nekaj dni v kakšen drug kraj ali pa če bi se nahajal pod orožjem. Jasno je, da v tej prilicini in opravičeni začasni odsotnosti se ta oseba mora smatrati kot navzoča, če ima na ozemlju, priključenem h kraljevstvu, istočasno, lastno hišo in lastno družino.

Drugo tako vprašanje, ki se tiče pristojnosti in se še vedno nanaša na čl. 2. nove naredbe, je vprašanje, če se mora smatrati kot pristojen samo tisti, ki je imel v času okupacije pristojnost občine v pokrajini ali pa v drugih ozemljih, ki so bili priključeni kraljevstvu, ali tudi tisti, ki je imel sicer tako pristojnost, dobil jo je pa zaradi javne službe. Jasno je, da je zaradi pomanjkanja restriktivnih ali limitativnih distinkcij, treba smatrati za pristojnega tako prvega kakor drugega.

Vprašalo se je tudi, če se razume za stalno bivanje 15 let nepretrgano bivanje. Glede tega se pojasnjuje, da pojem stalnega bivanja ne more biti omanjan od kratke ali slučajne odsotnosti, ki ni združena s preselitvijo stanovanja ali družine, tako, da kakšna kratka odsotnost, ki se je izvršila v 15 letih pred 15. aprilom 1941-XXI, ni ovira, da bi koga smatrali za odsotnega.

Treba je končno pojasniti, da v izrazu čl. 9 »Kdokoli bi prevzel pod svojo odvisnost tujece, so misljeni tudi javni uradi, ker uredba ne razlikuje med javnimi ali privatnimi delodajalci.

S tem mislimo, da so pojasnjeni razni dvomi, in je treba dodati samo še to, da naj se prizadeti prizadevajo izpolniti dana določila, ne da bi čakali za izpolnitve zadnje ure zadnjega dne. To pravimo zato, da se prepreči gneča v uradih ter da se prepreči istočasno sankcioniranje uredbe.

GOSPODARSTVO

Koliko stane vojno gospodarstvo Švice. Poleg direktnih vojnih stroškov za vzdrževanje straže na svojih mejah ima Švica tudi znatne stroške za vojno gospodarstvo v notranjosti. Do konca septembra 1942 so znašali stroški zveznih uradov za vojno gospodarstvo 948.9 milij. švickih frankov. Ta vsota vsebuje vse stroške za nakup blaga, zgradbo skladišč, nakup tovornih vagonov in parnikov itd. Upravni stroški sami so znašali 31.4 milij. frankov. Urad so s koncem septembra zaposlovali 2.069 nameščencev in 156 strokovnjakov. Dohodki od prodaje, najemov, kazni itd. so znašali samo 751.6 milij. frankov.

Hrvatska letina tobaka. Te dni se je začel odkup tobaka na Hrvatskem letine 1942. Donos tobaka je bil zelo dober in cenijo skupno vrednost na 300 milij. kun in sicer za količino 300 vagonov.

Najstarejši ljubljanski most

Malo je Ljubljančanov, ki bi dandanes vedeli, kako je »Cevlarski most«, najstarejši v mestu, dobil svoje ime. Mnogi so zadovoljni s to razlago, da so bili svoj čas tod nekje čevljarji, ki so izvrševali svojo obrt. S tem, kdaj in kako je to bilo, si nihče ne beli glave.

Res je, da je zgodovina tega mostu v najtežnji zvezi z razvojem ljubljanskega obrtništva. Vprav čez ta most, in ne čez Spitalski most, ki je bil postavljen v 14. stoletju pred sedanjo franciškansko cerkvijo, se je že v pradavnih časih razvijal glavni promet trgovstva z Gorenjskega in iz drugih dežel države. In kadar so deželni knezi obiskali Ljubljano, prestolnico Kranjske, so morali iti čez »Zgornji most«, ki je dobil šele v začetku nove dobe ime »Cevlarski most«. Zato ni čudno, da se je ob tem in na tem mostu že zdavnaj razvilo bogato obrtno življenje.

V začetku tega mostu pa ni bil čevljar, ampak mesar. Ob koncu 15. in v začetku 16. stoletja so bili ljubljanski mesarji s svojimi lopami na »Zgornjem mostu«. Na ta mesarski trg so ljudje sicer radi in mnogo zahajali, vendar je neugodno vplival smrad na »organe vonjav«, zlasti pa so to opazili tujci. Tudi cesar Maksimilijan I., ki je bil obiskal kranjsko prestolnico, ni bil prav nič zadovoljen takega vohoda v mesto in je to tudi dejansko pokazal. Na vso moč je zahteval, da se mora ta »mesarija« spraviti s tega mostu in je svojo zahtevo podprl tudi z denarjem, kar je imele uspeh pri ljubljanskih mestnih očetih, ki so zmeraj potrebovali denar. Izjavili so, da so za primerno odškodnino pripravljeni odstraniti to »zlo« in ga premestiti kam drugam.

»Odpravili so mesarske stojnice.« »Zgornjega mostu« in go namesto njih postavili 24 lop za različno drugo blago, ki so o njem — ali s pravico ali ne — mislili, da ne bo tako neugodno vplivalo na mestno ozračje. Največ teh lop so zasedli čevljarji in vprav zato je most kasneje dobil ime, ki ga uporabljamo še dandanašnji. Ta most je bil prav opek in lesen, in vse tiste lope so imele komaj prostora na njem, saj je bila na tem mostu večna gneča ljudi in vozil. Mnogi so se čudili, kako da se most pod takim več stoletnim bremenom sploh že zdavnaj ni podrl.

V revolucijskem letu 1789., ki je dalo povod toliko različnim spremembam na svetu, je ljubljanski magistrat sklenil vprav revolucijsko novost: da bo dal leseni Cevlarski most nadomestiti s kamnitim mostom. Zato, pa je ostalo le pri tem prvem odločnem zaletu, saj je bila mestna blagajna, kot običajno, do vrha napolnjena s — praznim ničem. In zgodovina Ljubljane se je dalje nazvijala po lesenem Cevlarskem mostu, dokler niso izboljšane finance in boljša tehnika zgradile moderni, trpežni kamniti most. Tudi čevlarske lope so se morale v dobi prometa umakniti s pozorišča. Toda ime je ostalo.

Na področju tega mostu pa se je izpolnila usoda še nekega tretjega poklica. Zraven mostu, pod majhnim obokom (pod velbom!) so imeli svoj stalni prostor ljubljanski nosači stolov.

Ta obrt je bila upravičena v tistih časih, ko je bila hoja po netlakovanih, blatnih cestah vprav problem za vse pešce in težava za voznike. V 17. stoletju je bila povsod v navadi nosilnica; to navado so križarji iz križarskih vojn na vzhodu zanesli v naše kraje. Mnogi bogataši Ljubljančani so se dali rajši prenašati na »stolihe«, kakor pa, da bi tvegali pot po cestnih močvarah. Odtod je tudi razumljivo, da so se nosači stolov tako upirali uvedbi zasilnemu čiščenju cest. Ko je nato magistrat z ukazom iz l. 1749 razglasil, da mora sleherni meščan poskrbeti za snago pred svojo hišo, se je promet z vozovi (izvoški) sicer povečal, toda nosilnica je bila še zmiraj najprimernejše »vozilo« osebnega prometa.

Ker je ta obrt nekaj let bujno cvetela, si je

vedno denarja lačni magistrat l. 1735 pridobil privilegij, da je imel to obrt v lastnem zakupu. Vdijal si je štiri nosače, ki so mu morali oddajati ves zaslužek teh »mestnih vozil«. Za 7 krajcarjev si se dal prenašati po mestu, za 14 krajcarjev pa v predmestje.

To je ostalo dotlej, dokler niso izvoški izpodrinili nosilnice. Že proti koncu 18. stoletja se podjetje z nosilnicami ni več obneslo. Kmalu niso mogli nosači nosilnice nič več dajati magistratu določenega zneska. Medtem je napredovalo tudi že tlakovanje ljubljanskih cest in srečni dediči nosilnic so postali izvožniki in podjetniki s kočijami. Od konca 18. stoletja dalje pa je prišlo tudi

„Slovenčeva“ športna posvetovalnica

Pretiravanje v delu in športu. Tema, ki ste jo načeli, ni za današnje dni tako aktualna, je pa s telesnovzgojnega stališča zelo zanimiva in poučna. O 14 letnem fantu poročate, da izrablja vsako priložnost za stopnjevanje telesne zmogljivosti, skratka, da rad goji šport in tudi rad dela. Glede uspeha pa se vam zdi, da fant prej zaostaja, kakor da bi telesno napredoval. Kaj naj bi bilo vzrok temu? Dve možnosti sta: ali da pretirava ali pa nima dovolj hrane. Glede telesne rasti in telesnega razvoja je treba strogo ločiti dve dobi: dobo rasti, mišičnega oblikovanja in splošnega telesnega dozorevanja ter dobo zrelosti. Energija, ki je v mladem človeku, je vselej omejena. Toliko in toliko energije potrebuje mlad človek za hrano in rast mišic, okostja ter mnogoterih organov, preostanek energije pa je, kakor pravimo, odvišen in tega je treba sprostiti v športu. Zaradi tega mora biti športno udejstvovanje v letih dozorevanja odmerjeno ali »dozirano« kakor medicina. Če bi preveč energije izčrpali v fizičnem delu, tedaj bi ista nekje manjkala in posledica tega bi bil splošen zaostanek v rasti. Napačno torej ravnajo oni, ki mislijo, da jih bo čim izdatnejši trening pripeljal do maksimalnih uspehov. Zaradi tega je pretiravanje škodljivo. Znano je načelo, da morajo gojiti mladi ljudje šport samo »po pameti« in to velja tudi za fizično delo. Zlasti je potrebno, da se krotijo v onih panogah športa, ki so po svoji naravi zelo mikavne: med te spada igranje priljubljenega nogometa, drsanje, kolesarjenje in podobno. To so športi, od katerih se je včasih težko ločiti, med tem ko takšna nevarnost ne obstoja pri panogah, ki niso tako privlačne. To sem vam hotel povedati: primislite, če ne gre pri vašem sinu za pretiravanje ali za prezagodno ambicijo! (J. H.)

Razlika med hojo in tekom. Za primer bom vzel 3000 m dolgo progo. Med najhitrejšimi na svetu naletimo na dva Šveda, ki sta postavila svetovne rekorde: Gundar Haegg je pretekel 3000 metrov v 8 minutah 1,2 sekundah, John Mikaelsson pa je prehodil isto progo v 12 min. 19,9 sek. Kakor vidite, je razlika v času prav občutna in znaša čez 4 min. Dodati pa moram, da je pešec Mihaelson vendarle v hoji tako hiter, da bi mu človek, ki ni izurjen v tek, težko sledil. Neizurjen tekač namreč potrebuje za tek na 3000 m približno 13 min., če ga sploh zdrži. Razlika je seveda tudi v stilu in tehniki gibanja. Teča teče svobodno, pešec pa je navezan na pravila o hoji, med katerimi je najvažnejše ono, ki preprečuje poskakovanje. Teča poskakuje, je po vsakem koraku ves v zraku in se z nogami samo odrija. Pešec pa se mora vselej z eno nogo dotikati tal. Prav zaradi tega pravila so videti tekmojuči pešci nekam nerodni ali celo smešni. (P. G.)

Start pri starih Grkih. Zanimajo vas vse podrobnosti, ki so v zvezi z atletiko starih olimpijskih iger. Tudi mene. Glede starta vam lahko

Izšel je najboljši

Haggard-ov roman

bogato ilustriran.

»Roža sveta«

Knjigo dobite po vseh knjigarnah in tratikah

v navado, da so imeli plemiči in premožni meščani svoje konje in so se s svojimi družinami prevažali v lastnih kočijah.

Nosilnice so izginile z ljubljanskih cest. Kmalu nato je bilo tudi konec lesenega Cevlarskega mostu.

povem, da Grki niso poznali globokega starta in tudi ne jamic, katere si dandanes napravi tekač, da dopi oporišče v stopalu. V Olimpiji so čakali tekači na znamenje za začetek tekm skoraj v pokončni preži, stali pa so na kamnih z dvema plitkima žleboma, kamor so zatakneli stopala. Omenjam tudi, da je bil pokončni start v navadi vse do olimpijskih iger v Londonu za vse proge, razen kratkih. (I. P.)

Otroško drsanje. Kdaj začeti? Ne bo prezgodaj, če boste omogočili otroku drsanje že po končanem petem letu starosti. To velja seveda za zdravega in krepko razvitega otroka. Drsa lahko vsak dan, čas urjenja pa naj znaša pol do ene ure dnevno. (F. S.)

Ali se da leptosomi tip človeškega stasa spremeniti? Nekoč je že bilo govora na tem mestu o glavnih tipih človeških postav: o leptosomih ali vitkih, o atletskih ali mišičastih in o pyknikih, ki so čokate postave in nagnjeni k rejenosti. Športnega kakor tudi estetskega stališča dajejo prednost atletskim tipom. S smotno telesno vzgojo se da vsekakor veliko doseči in v precej izdatni meri spremeniti človeška zunanost. Suhljat fant postane močnejši, tako imenovani sinko debelinko pa se prav tako približa atletskemu tipu, če trenira in dokler trenira. Po opazovanjih na neki inozemski visoki šoli za telesno vzgojo so dognali, da so dobili slušatelji po dveh letih urjenju precej enotne atletske postave. Dejansko je nemogoče spremeniti leptosoma v atleta ali pyknika v leptosoma, človeška zunanost kakor tudi zmogljivost pa sta v okviru omenjenih možnosti le spremenljiva. (T.)

Uradna objava CONI-ja št. 4

Uradne ure. Urad CONI-ja je odprt vse delavnice v naslednjih urah: od ponedeljka do petka od 10 do 13 dopoldne in od 4 do 6 popoldne, v soboto pa od 10 do 12.

Disciplina. Vabijo se športne zveze in komisariji naj izpolnijo, kar je bilo določeno v okrožnici z dne 16. decembra 1942-XXI. To vabilo velja tudi predsednikom športnih društev, v kolikor se tiče njihovega delokroga.

Razpust društva. SK Svoboda je bil oblastno razpuščen zaradi nedelavnosti. Njegovi člani so razrešeni vseh obveznosti. Pokrajinski odbor CONI-ja se vabi, naj zadevo uredi v skladu z določilom, odobrenim od Visokega komisarija.

Športniki, ali že veste...

... da je odobril finski prosvetni minister izdatno podporo za proučevanje in za izdajo zgodovine finskega športa? Kakor poročajo, bodo izdali 12 zvezkov, v katerih bodo opisane stare ljudske šege, ki so v zvezi s telesno vzgojo naroda, začetek modernega športa, njegov vzpon in njegov delež k okrepitevi obrambne moči finskega naroda.

... da je Gaston Barreau, načelnik francoske nogometne zveze, po poklicu profesor na pariški glasbeni akademiji: Barreau je menda edini glasbenik, ki zavzema v športni organizaciji tako visoko mesto.

... da so zgradili v Teneriffi na Kanarskih otokih že četrto igrišče za košarko? Primer dokazuje, kako priljubljen šport je na Španskem košarka.

... da imajo tudi na Norveškem navado, da podarijo vsako leto zlato medaljo svojemu najuspešnejšemu športniku? Te naloge ni prevzela na Norveškem javna ali športna oblast, temveč dnevnik »Fritt Folk«. Za preteklo leto je podelil imenovani dnevnik kar dvojce odlikovanj: Ellen Strömmerovi in Hansu Engenstangenu. Strömmerova je najboljša norveška smučarka, Engenstangen pa je znan tudi pri nas kot svetovni prvak v hitrem drsanju.

... da je napisal glavni finski športnik Niklander testament, v katerem poklanja svoja številna odlikovanja finskemu športnemu muzeju? To torej že veste, in znano vam je tudi, da je imel Niklander krasno zbirko spominskih daril in dragocenosti, katere je dobil za prva mesta na olimpijadah in za svojih 47 zmag v domovini. Nesreča pa je hotela, da je poslal Niklander muzeju v Helsinkih samo pismo, skrinjo z dragocenostmi pa je zako-

13.

13

Skrbno sem gledal po obzorju, da bi opazil očetovo letalo. Med padcem sem izgubil njegovo smer. Bog ve, kaj se je očetu pripetilo. Nepopisen strah me je navdajal. Majhen sem bil, neizkušen in razen dobre pilotske obleke nisem imel nič drugega. No, še velik žepni nož.

14.

14

Nad prepadom nisem mogel ostati. Odpravil sem se po strmih pečinah proti gozdu. Poti nobene, samo grmovje, drevje, ovijalke. Skratka, divjina, ki mi je jemala pogum. Uvidel sem, da do človeških bivališč ne bom prišel zlepa.

pal, preden je odšel v bolnišnico. Revez je bil prepričan, da se bo vrnil in potem stvar uredil. Sedaj si ljudje belijo glavo z vprašanjem, kam neki je zakopal Niklander lepe predmete, katerih bi bil vsak muzej lahko vesel.

Bolgarski »Junaki«, kakor je ime njihovi telovadni zvezi, bodo letos praznovali 50 letnico svojega obstoja. Ob tej priliki bodo pridelili v Soliji 12. julija velik telovadni nastop, združen z mednarodnimi tekmami. Jubilejne proslave lunakov se bodo udeležili tudi Italijani, Nemci, Madžari, Slovaki in Hrvati.

Težki italijanski tanki v boju na afriškem bojišču

TOMAŽ POKLUKAR:

Snežilo je vedno bolj gosto. Suh sneg je padal na zamrzlo zemljo in se usedel na vse, kar je ležalo po tleh: na listje in travo, na kamenje in prst, na drnje in smeti. Vse bo izgledalo, vse pokrili in zemlja ne bo več umazana, niti robata, pač pa mehka in sveža kakor postelja kraljične, ki vonja po belem perilu in šumi v mehkih pernicah. Matevž je ganilo, ko je zagledal bele zvezde na Majdinih laseh, na trepalnicah, na ramenih in rokavih. Tudi smreke, macesni in bori so že dobili tanek sloj snežnih kristalov.

»Danes bi morali praznovati božič, danes, ko je sneg najlepši! Pogled zvezdice, kako migljajo, kako drhtijo v zraku in kako so mirne, če jih gledaš, ko so končale svojo dolgo pot. Danes bi morali po vseh hribih zvoniti, da bi ljudje čutili pozdrave, ki nam jih pošilja nebo.«

Srečavala sta ljudi z zasneženimi dežniki in otroke, ki so iztegovali ročice, da bi ujeli ljubke snežinke. Prijetna ubranost je sijala ljudem z obrazov, otroci pa so bili vedri in razposajeni.

Zagledala sta fantička, ki je prodajal sveče pod nosom, nosil kanglico mleka

in se podil za drugimi. Revček je bil brez plašča, tudi pokrivala ni nosil na glavi. Ves razgret je tekkel za tovariši, ki so stiskali prgišče belega mraza v rokavah in si ga skušali tlačiti za vrat.

»Ah, moj Bog, fantičku je zdrselo, padel je kakor je bil dolg in širok, kanglica je zaropotala in mleko se je razlilo po tleh.«

Zanj je bil ves dan pokvarjen. Ne samo zato, ker ne bo zvečer mleka na žganju; to bi še prenesel, toda bal se je materinih besed in očetove šibe. Majdi se je smilil, zakaj čutila je, da se je zgodila nesreča, ki bo temule fantičku, morda vsej družini, zagrenila večer. Matevž ga je zgrabil:

»Zakaj nisi pazil, ko si nosil mleko! Fantku so zatrepatala usta, po licih pa so se usule debele solze. »Pusti revčka, ki ni sam kriv,« je posredovalo dekle.

»Če ne greš daleč takoj po mleko in ga ne spiješ še sam cel liter, boš tepen, ko se boš vračal. Tule imaš denar!«

Stisnil mu je bankovec, ki bi zado-

pet hlebkov kruha po vrhu. Dečko ga je debelo pogledal in mu še enkrat razgrnil denar, če se ni zmotil. »Teci in prinesi mleko, kakor ti je ukazal gospod, mu je ljubko naročila Majda, fant pa jo je ucvrl in se šele od daleč ozrl nazaj.«

»Preveč si mu dal!«
»Veliko premalo za dan, kakršen je danes!«

Drevje je bilo že goło. Tu pa tam je še viselo na brezah drobno rumeno listje, na leskah so singljali zeleni repki, bukovje pa je štrlelo s svojimi vitkimi vejicami v prostor. Vzpenjala sta se spet proti Rožniku, na grič, kamor je hodil Matevž najraje.

Rad je imel ta hribček ker ga je spominjal na romarsko pot in na izletniško točko v malem. Za planince je Rožnik samo simbol: na vrhu je cerkvičica, okrog nje trata z razgledom, v bližini pa hiša, kjer »Bog roko ven moli.«

Mikalo ju je, da bi stopila v cerkvičico, kjer bi šla Majda naravnost do altarja, Matevž pa bi jo čakal zadaj pri skropilniku. Ne, ne bi je samo čakal, tudi on bi povzdigoval svoje misli. Zahvalil bi Gospoda za lepoto belih zvezdic in mu dopovedoval, da ni tako velik greh, da bo pustil Andraževu čakati še par tednov. Ti tedni bodo njegovi, jih bo pa pozneje nadomestil.

Ves svet je bil tako nežen; zemlja je sprejemala drobno tkanje, ki se je dro-

sišno. Tako je govoril oče Andraž, kadar je v svoji stari izkušnosti posegal v življenje rastlin, živali in ljudi. Vse o pravem času!

Vzdignil jo je samo in postavil na nogo.

»Duša draga, predolgo sva sedela, sedaj morava na pot!«
Majda bi še rada sedela, čeprav samo na svojem mestu. Tako všeč ji je bil fant, ki je bil po dolgem času spet tak kakor lani, predno ga je zadela Cirilova usoda.

Dolga pot.

Vse, kar je nosil v nahrbtniku, je bilo nekaj jedi, nekaj toplega perila, maža za vzpon, svetilka in vžgalice. Vse drugo je imel v kovčku, ki ga bodo pripeljali jutri s sanmi. Na svojih lahkih smučeh se je poganjal po stezi ob jezeru.

Na vodi se niso pozibavali čolni, tudi drsalec ni bilo, ki bi švigali po zmizli gladini. Obrežja se je držal pas ledu, ki pa je bil pokrit s snegom. Stopinje strnadov in vrabeč so se poznale na tenkočutni odeji. Na trsu ob jezeru in na vrhah se je svetlikalo drobno ivje. Tu pa tam je oživel v medli rdečkasti svetlobi, zakaj sonce je že tonilo za hribi in risalo dolge sence po snegu. Bile so tako nerazločne, da si jih opazil samo na daljavo. Na mali skakalnici, ki so jo postavili okoliški fantje, so se poganjali v zrak in skakali 10 do 15 metrov.

A. Fogazzaro:

84

Palača ob jezeru

»Nič ne vem, ničesar se ne spominjam. Nikdar nisem živel, kakor samo zdaj. Vedel sem samo, da bo prišel ta trenutek. Hrepenim po tem, da bi ga užival.«

Imel je čuden občutek, kakor da se pogreza v praznino. Hrepenel je po tem, da bi se pogreznil čim nižje, brez vsakega upanja na rešitev.

»Nikar mi tako ne stiskaj rok!« mu je dejala Marina in se skušala osvoboditi. »Nočem!« je vzklila, ko je videla, da se Silla ne zmeni za njene besede.

Njen pogled je bil tako ponosen in prav tako njen glas, da je Silla takoj ubogal. Dvignila se je in se oddaljila od njega s sklonjeno glavo. Hipoma pa se je okrenila in udarila z nogo ob tla.

»Pomisli! Pomisli vendar!«

Silla je zagomazelo po životu. Streznil se je. Neka čudna, strahotna slutnja mu je vstala v duši.

Marina ga je nenadoma vprašala:

»Zakaj si me tisti večer imenoval Cecilija?«

»Ker sem odkril da si ti Cecilija, ki mi je pisala.«

Marina se je za trenutek zamislila, nato pa je dejala mirno:

»Seveda. Saj sem si to predstavljala. A snočič, je pristavila, za preje, zakaj si mi dejal, da se vsega spominjaš?«

»Ker sem menil, da govoriš o najinem dopisovanju, o trenutku, ko sem te objel tam spodaj v pristanu.«

Marina je sedla k mizi, vzela iz nje rokopis in zdelo se je, kakor da se je popolnoma »zatočila« v čitanje teh starih porumenelih papirjev. Nenadoma pa se je zopet dvignila.

»Zaupala ti bom skrivnost, ki se tiče tudi tebe,« je dejala in začela ugašati sveče, popolnoma mirno, kakor da bi njihovi plameni bili živi in bi mogli slišati. Samo skozi odprta vrata spalnice je prihajala medla svetloba, ki je slabotno osvetljevala tla in bližnje pohištvo.

Marina je prišla Silla za roko, ga potegnila v najtemnejši kot sobe, tik poleg vrat, ki so vodila na hodnik in mu zašepetala:

»Ne veš še, kdo sem.«

Silla ni razumel in tudi ni odgovoril ničesar. Ona temna slutnja je postajala vedno močnejša.

»Se še spominjaš tistega večera v loži in ženske, ki si jo obdolževal; zaradi tiste obdolžitve sem se razjezila in te žalila?«

Silla je še vedno molčal.

»Se ne spominjaš? Grofica Varrega d'Ormen-go?«

»Da,« je dejal, ko se je v hipu spomnil tega dogodka. Čakal je, da mu Marina pove še več. Ona pa je naslonila glavo na njegovo ramo in začela jokati. Med jokom je nekaj zašepetala, česar pa Silla ni razumel. Sklonil se je k njej in jo prosil, naj ponovi.

»Jaz sem,« je ponovila med jokom. Silla se je nehoti zganil in pritisnjen vzklil. Marina se je odmaknila za korak od njega in vprašala:

»Torej mi verjameš?«

»Nikakor ne!« ji je odvrnil Silla.

Njegov odgovor je bil tako tih, da ga je ona bolj uganila kot slišala.

Marina ni več jokala. Čisto tiho je dejala:

»Moj Bog, kako ste vsi nizkotni!« Bil je čas, ko bi nihče ne mogel reči Silli, da je nizkoten. A zdaj je bilo drugače in boleče je to občutil.

»Ti, ti,« je nadaljevala Marina, »ti sam si mi pisal, da veruješ v večkratno življenje. Kakšna je torej bila tvoja vera? Bila je samo domišljija in ne vera. Trdim, da je tako, a ti mi ne veruješ, meni, da sem blazna! Čemu si domišljal, da si plemenit in velik, ko pa si najhjen? Pojdi!«

Silla pa se ni hotel umakniti. Hotel je vedeti več, sili je vanjo z vprašanji. Ona pa mu je ponavljala:

»Pojdi, pojdi!«

Končno pa se je vdala.

»Poslušaj me,« mu je dejala. »Hodiva.«

Začela sta počasi hoditi okrog klavirja. Marina je govorila hitro in tako tiho, da se je moral Silla ves čas sklanjati k njej, da je mogel slišati njene besede.

Njegov obraz je v začetku izražal mrzlično radovednost, čez nekaj časa pa so njegove oči postale steklene in izbuljene. Marina je govorila brez prestanka in si medtem pritiskala pest na čelo. Nenadoma pa sta obstala.

»Kako to?« je dejal Silla.

Marina mu ni odgovorila. Takoj nato je zahreščala neka vzmet. Silla je zopet tiho vprašal. Marina mu ni odgovorila. Odšla je v spalnico in se vrnila s svečo v roki in jo postavila na mizo. Bila je smrtnobleda in njene oči so čudno žarele. Silla je poželjivo pograbil rokopis. Marina je pozorno zasledovala strano zgodbo na njegovih nemih ustnicah in tresočih rokah. Medtem ko je Silla čital, so se po spodnjem hodniku slišali nagli

koraki, a nihče izmed njih se ni zmenil za to. Od časa do časa je Silla strepetal, in izgovoril nekaj besed. Marina se mu je tedaj približala, se s prstom dotaknila rokopisa, vsa prevzeta.

»Se spominjaš?« jo je nenadoma vprašal in čital dalje.

»Vsega, vsega,« mu je odvrnila. »Čitaj to na glas.«

Silla je čital:

»Pomente so, da se bom zopet rodila, da bom zopet živel med temi stenami. Tukaj se bom mogla maščevati. Tukaj bom ljubila Renata in tudi on me bo ljubil. Bilo je pisano že nekaj česar pa nisem mogla razbrati. Morda je bilo ime, ki ga bo on tedaj nosil.«

»Ti pa se ne spominjaš?« je dejala žalostno. Ni je slišal, tako ga je prevzela vsebina rokopisa. Molče je čital naprej. Prišel je do točke, ob kateri je strepetal in prečital stavek na glas:

»O ko bi se mogla tedaj dvigniti na mrtvaškem odru in spregovoriti!«

»Govorila sem,« je dejala Marina, »prejšnjo noč, kakor da bi se pravkar dvignila iz rakve. Zadel me je smrtno.«

Silla se ni zmenil za njene besede in je čital dalje. Ko je dospel do besed: »Ko bom v prihodnjem življenju...« mu je Marina iztrgala list iz rok, ga prijala z obema rokama za glavo, jo nagnila k sebi in jo stisnila na vso moč.

»Ti pa nisi verjela!« mu je dejala. »Odpustila sem ti, ker te ljubim. Tudi jaz najprej nisem verjela. Prav tukaj sem pokleknila. Glejte!«

Pokleknila je poleg mize ter naslonila roke in glavo nanjo.

Prve nogavice

Pred kratkim je minilo približno 700 let, odkar so se pojavile prve nogavice. Njihova domovina je Španija, kjer je nekdo prišel na misel, da jih je začel plesti. Prve ljudi, ki so jih pričeli nositi, je ljudstvo smatralo za čudake, ker so si dotedaj ljudje ovijali noge s suknjenimi trakovi. Iz Španije se je nošnja nogavic hitro razširila v druge dežele, kjer so jih najprej nosili, kakor že prej v Španiji, samo plemiči. Tako je na primer francoski kralj Henrik VIII. nosil »španske« nogavice. Ko je za vladanja Jakoba I. Škotskega v 14. stoletju neki William Leo hotel uvesti splošno nošnjo nogavic, s svojim poskusom ni uspel. Šele

po dolgotrajnem dokazovanju praktičnosti nogavic, je kralj dovolil nositi hlače.

Stanovanjska akcija v Budimpešti

Občinski odbor madžarskega prestolnega mesta se že dalje časa bavi z ureditvijo stanovanjskega vprašanja, ki je postalo posebno pereče zaradi pomanjkanja manjših stanovanjskih prostorov. Mestna uprava namerava ta problem rešiti skupno z državnim socialno-zavarovalnim uradom z zgraditvijo 5000 novih manjših stanovanjskih prostorov. Za graditev novih stanovanj, ki bodo imela samo po eno sobo in kuhinjo s potrebnimi pritliklinami, je stavbna komisija že izdelala načrte in proračune. Stroški za zgraditev takega stanovanja se bodo gibali od 12.000 do 14.000 pengöf.

Znebiti bi se je hotel

»Nabiram za dom starih gospa. Mi lahko kaj odetopite?«

»Seveda, seveda. Staro taščo lahko takoj vzameš s seboj.«

Srečno Novo leto
želim vsem cenj. odjemalcem

Franc Kosmač

splošno ključavničarstvo
Ljubljana
Jeranova 5 - Tržaška 11
Telefon 32-25

Srečno in uspešno
polno novo leto
želim vsem
cenjenim strankam

IVAN PODOBNIK

splošno in strojno mizarstvo
Ljubljana — Jeranova 14

TEL. **KINO UNION** 22-21
Od odrske plesalke do kmetice — dunajsko koroška zgodba

»Vse zaradi ljubezni«
V gl. vlogi: Gusti Huber, Wolf Albach Retty

PREDSTAVE:
ob delavnikih ob 18 in 18.15; ob nedeljah in praznikih ob 10.30, 14.30, 16.30 in ob 18.30.

TEL. **KINO MATICA** 22-41
Tajinstvena ljubezenska drama

»Molčeča usta«
z znanimi igralci: Fosco Giachetti, Annette Bach, Andrea Checchi, Carlo Campanini.

PREDSTAVE:
dnevno ob 14.30, 16.30 in 18.30; ob nedeljah in praznikih ob 10.30, 14.30, 16.30 in 18.30.

TEL. **KINO SLOGA** 27-30
Temne in sončne strani naše mladosti lepo prikazane v filmu

»Počitnice v kolegiju«
Film, ki vam pokliče v spomin najlepša leta vaše mladosti. V gl. vlogi: Enrico Poupon.

PREDSTAVE ob delavnikih od 14.30 dalje; ob nedeljah ob 10.30, 14.30, 16.30 in 18.30.

Srečno
novo leto
želim
vsem
svojim
cenjenim
naročnikom
in odjemalcem

Tvornica mila in kemičnih proizvodov

MERKUR LJUBLJANA

Stari trg 17. Tel. 39-77

Ali

ste že
naročeni
na
Slovenca
?

Vsak

naročnik
zavarovan

●

Kupujte
pri
naših
Inserentih

Čitajte »Slovenca«

ZAPUSTILA NAS JE NAŠA PREDRAGA

BRONKICA

POGREB BO V SOBOTO, 16. JANUARJA 1943, OB 3 POLDNE IZPRED VIŠKE CERKVE
LJUBLJANA, 15. JANUARJA 1943

LANGERHOLCOVI — BATELINNOVI

Za vedno nas je zapustil, v 68. l. starosti, naš predobri soprog
in stric, gospod

Janko Mole

posestnik in trgovec

Na zadnji poti smo ga spremili v petek, dne 15. januarja 1943,
ob 8 na farno pokopališče v Šmarjeti.

Šmarjeta pri Novem mestu, dne 13. januarja 1943.

Žalujoča soproga Poldka, Ivan, in ostalo sorodstvo

Umrli so nam v 85. letu starosti, naša mama, stara mama, sesira, teča in tašča, gospa

Benedik Frančiška

roj. Vrhovnik

Počiva na svojem domu, Slajmarjeva ulica 5, do sobote, 16. jan. 1943 do 11 dop.
Pogreb bo v soboto, 16. jan. 1943, ob 14.30 z žal iz kapele sv. Petra k Sv. Križu.

Vence z zahvalo odklanjamo!

Ljubljana

dne 14. januarja 1943.

Rodbine Benedik in Lotnar

Skrivnost skrivljene sveče

Roman

Tudi po tem napadu me je naslednji dan obiskal Kara in spet sem mu najbrž povedal, ne spominjam se več dobro, kaj se je zgodilo preteklo noč. Čudno bi bilo, ako bi mu o tem ne pravil, ker smo o dogodku mnogo govorili z ženo in s služkinjami.

Potem je prišlo tisto grozljivo pismo, ko je bil Kara kakor slučajno navzoč. In tisti večer, ko je bil še pri nas, sem odšel, da bi poiskal njegovega šoferja. Ostal je kako minuto pri moji ženi, nato je z neko pretvezo stopil v mojo knjižnico. Tam je vložil v revolver naboj, zaupajoč, da bom sprožil samo, ko bom streljal na svojo žrtev, pri čemer je tvegalo usodno igro. Preden mi je poslal browning, je namreč tako zrahljal njegovo vzmet, da se je ob najmanjšem dotiku sprožil, in ker je bil revolver avtomatičen, kakor veste, in je prvi izstreljek povzročil, da je prišel na vrsto drugi in tako dalje, ni bilo izključeno, da bi bil njegov načrt spodletel, a da bi lahko tudi jaz padel.

Kar se je zgodilo tisto noč, pa tako že veste.

Potem je govoril še o obravnavi in obsodbi ter preletel vse svoje doživljaje do tistega jutra, ko je zbežal iz Dortmoora.

»Kara je vedel, da je bila moja nedolžnost dokazana, in je bil besen. Sovražil me je, ker sem dobil, kar bi bil on rad, a tedaj ni več maral, veste, ko je videl, da bo nenadno konec trpljenja, ki ga je zamislil zame in za mojo

ženo, je zasnoval takoj drug načrt, kako bi jo mučil.

»Vi niste vedeli,« je rekel, obrnivši se k T. Ks-u, »da je dober mesec po moji obsodbi prišel neki zlikovec k moji ženi in ji pripovedoval, da je bil isto jutro izpuščen iz Partlanda ali Wormword Scrubbs in da me je videl. Grozna zgodba, ki ji jo je pripovedoval ta sel, bi zadostovala, da bi strla srce še tako pogumne žene. Pripovedoval je o trpinčenju, o nasilnosti čuvajev, o moji boleznih in blaznosti, a vse tako, da je trgal srce nežne in zveste žene.

To je bil Karov načrt. Ne z bičem ali z nožem, temveč rezati v srce s strupeno besedo, rezati prav do dna. Ko je izvedel, da me izpušijo — morda je uganil, morda je kako pod roko izvedel, da bo pomiloščenje podpisano — je zamislil svoj veliki načrt, ki bi ga moral v pičlih dveh dneh izvršiti.

Dopoldne je neki njegov agent našel nekega čuvaja, ki je imel težave z oblastmi, ker je bil podkupljiv in je bil na tem, da bi ga odpustili z službe. Temu je ponudil tako vsoto, da jo je sprejel.

Kara, ki je bil, kakor veste, dober pilot, si je bil kupil monoplan. S tem novim aparatom je odletel v Devon in je zjutraj pristal na neki samotni.

O begu ni potrebno, da bi vam pripovedoval, ker moja povest se prav za prav začne s tistim trenutkom, ko sem stopil na ladjo. Najprej sem seveda želel videti svojo ženo, a Kara me je silil, naj grem najprej v svojo kabino in se preoblečem. Šele tedaj sem se zavedel, da sem obločen kot kaznjenev. V kabini me je čakala čedna obleka in ne morem izraziti veselja, ki sem ga imel, ko sem imel spet mehko

perilo in udobno obleko namesto jetniške uniforme.

Ko sem se preoblekel, me je neki grški hišnik odpeljal v prostoren salon, kjer sem našel svojo drago, ki me je čakala.

Glas mi je prešel v nekak šepet in poteklo je nekaj minut, preden je obvladal svojo ginenost.

»Karu ni prav zaupala, a je vendar vztrajal. Obrazložil ji je svoj načrt in ji pokazal monoplan; kljub temu si ni upala na krov in je čakala na motorni čoln, ki je plul vzporedno z jacht, dokler ni pristal in je tako videla, da Kara ni lagal. Čoln je bil Kara najel in oba moža, ki sta bila v njem, je najbrž tako dobro plačal kakor čuvaja.

Veseli svobode more prav občutiti samo tisti, ki je pretrpel grozote ječe. Nič posebnega ni ta ugotovitev, a ko gre za opis elementarnih zadev, ni treba podrobnosti. Vožnja je bila brez posebnih doživljajev in pusta. Kara, ki ni vsiljivo prihajal k nama, sva videla le redko. Najbolj sva se bala, da bi nas ustavila kaka angleška torpedovka ali da bi nas v Gibraltarju preiskale angleške oblasti. Kara je na vse to mislil in je dal naložiti na ladjo dovolj, premoga za vso vožnjo.

Na Sredozemskem morju nas je zalotil hud vihar, sicer pa se ni zgodilo nič posebnega, dokler nismo prišli v Drač. Izkrcaji smo se morali preoblečeni, ker je menil Kara, da bi nam sicer angleški konzul utegnil delati kake sitnosti. Obkleli smo se v turško nošo. Grace je bila popolnoma zastrta, jaz pa sem v umazanem kaftanu, ki se je prilagel mojemu zamazanemu in neobritemu obrazu, prišel na suho, ne da bi me kaj zadrževali.

Karov dom je bil in je še kakih osemnajst milj od Drača. Ni ob glavni cesti. Do njega prideš po kamniti stezi, ki se vzpenja med gričin na južni strani mesta. Morali smo ob močvirjih in lagunah, se vzpenjati vedno više od pologa do pologa in prišli potem na gorsko cesto, ki drži čez višine.

Karova palača, drugače se njegov dom res ne more imenovati, je zgrajena nad morjem na polotoku Akrokeravnija. Tod je dežela bolj obljudena in bolj obdelana. Prehodili smo prostrane obronke, porasle z murvami in oljkami, medtem ko so se razprostirale po dolinah turšična in pšenična polja. Palača se dviga na visoki planoti. Do nje vodita dve poti, ki se lahko branijo. In so jih tudi branili v preteklosti in pozneje proti sultanovim četam in proti vstaškim tolpom kakega tekmeča v sosednem ozemlju, ki so hotele zavzeti to planoto.

Skipetari so ostali še dokaj zvesti svojemu glavarju Karu. Plačeval jih je tako dobro, da jim ni kazalo ropati pri njem. Poleg tega jih je vsako toliko časa sam ali kdo njegovih zapnikov vodil na kak krajši pohod. Palača je bila zgrajena bolj v maverskem kot v turškem slogu. Čeprav je kazala orientalske lice, se je le poznal vpliv italijanske arhitekture. Bila je poslopje z dvorišči, ki so jih obdajali beli stebri, s tlakovanimi velikimi hodniki, z vodnjaki in temnimi, hladnimi sobami.

Ko sem prvič stopil skozi glavna vrata, sem deloma razumel Karovo vplivnost in oblast. Sprejel nas je kakih dvajset orientalskih slug, ki so bili vsi lepo opravljeni, molčeči in poslušni. Odvedel je naju v svojo sobo.